СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 157. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 9-го липня 1938. No. 157. Jersey City, N. J., Saturday, July 9, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ВИБИРАЄТЬСЯ В АГІТАЦІЙНУ ПОЇЗДКУ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт полагодив усі найконечніші справи і вибирається в довгу агітаційну поїздку по ріжних стейтах від океану до океану. Завданням тої поїздки буде помогти ріжним сенаторам і конгресменам, які вірно стояли при політиці президента, щоб вони знов вийшли на свої уряди. З другого боку, своїм впливом президент старатиметься не допустити до уряду тих сенаторів, які противились його політиці. Першим його стейтом буде Огайо, а потім Кентокі.

СЕНАТОР БОРА ЗАНЕДУЖАВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бора, який, не звертаючи уваги на своїх 73 роки, все виглядав на свіжого і здорового, нагло захворів і звалився з ніг. Лікарі ствердили, що в його хворобі нема нічого небезпечного і що це тільки хвилеве ослаблення з перепрацювання. Всетаки порадили йому залишитись у ліжку кілька днів.

АЛФРЕД СМИТ У СТАРІЙ РОЛІ.

ОЛБАНІ. — Колишній губернатор нюйорського стейту, Алфред Смит, на конституційній конвенції в Олбані виголосив палку і розумну промову, яка нагадала його давні часи. В своїй промові він доказував, що треба усунути зо стейтової конституції ті параграфи, які забороняють усякі газардові гри, бо тих параграфів, подібно як колись прогібіції, ніхто не придержується. Справу газардових ігор треба залишити стейтовій леґіслятурі, яка точно означить, котрі гри можна управляти, а котрі ні.

НЕ ПУСКАЮТЬ ФАБРИКИ ДО ДРУГОГО СТЕЙТУ.

НЮ ЙОРК. — Одна металева фабрика в Лонг Айленд Сіті хотіла перенестись до іншого стейту. Робітники цеї фабрики, в числі 24, в ночі вломились до нутра фабрики і там замкнулися, не допускаючи вранці людей, які прийшли забирати машини. Власник закликав поліцію, яка мусіла виломити сталеві двері й арештувала страйкарів. Притім страйкарі ушкодили деякі машини та наробили шкоди на чотири тисячі долярів.

БАЛЕВІ ОДЯГИ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — Вчувши, що уряд закуповуватиме одяги для безробітних, 1,800 кравецьких компаній поспішили зробити урядові свої пропозиції. Серед них зявився також власник фабрики балевих одягів і запропонував представникам уряду, щоб вони купили від нього для безробітних кілька тисяч „токсід", бо безробітним і такі одяги придадуться. Представники уряду відразу відкинули пропозицію. Позатим уряд закупив мілон звичайних одягів для безробітних, і то доброї якости.

ЗАПОВІДАЄ ПРАЦЮ В „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ".

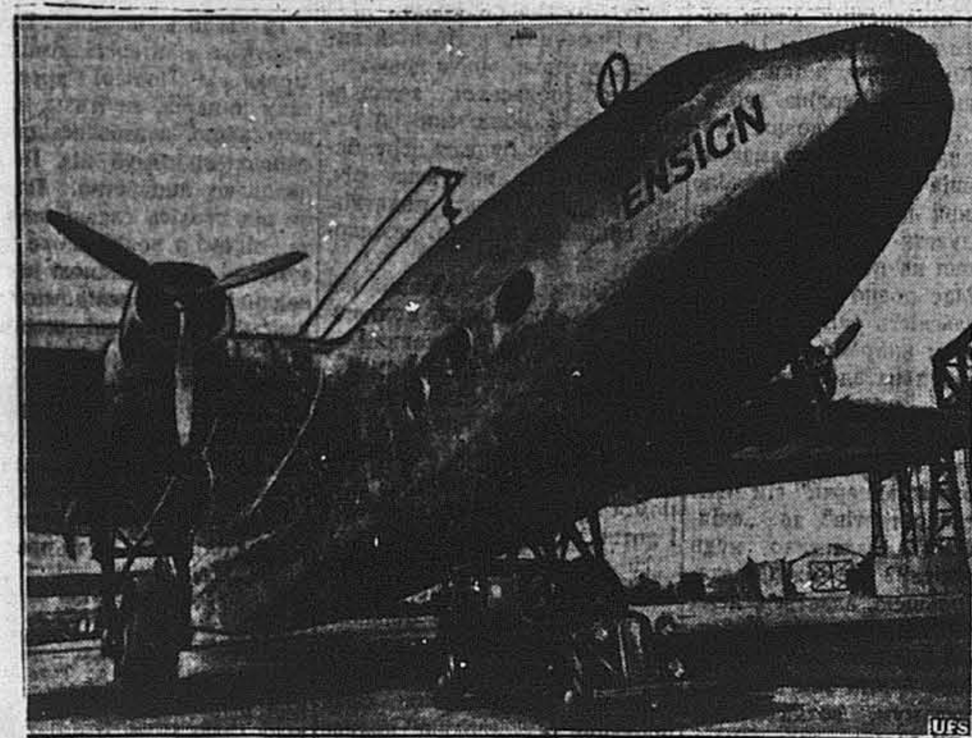
ВАШИНҐТОН. — Секретар Ікес заповів, що незадовго розпічнуться нові роботи в „Доблю Пі Ей", при яких знайдуть сотки тисяч людей працю. Ті роботи заберуть 14,224,000 одночоловічих робітних місяців і потягнуть за собою поверх біліона долярів витрат.

ПОВОРОТ ПРЕДСТАВНИКІВ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА З ЕВРОПИ.

НЮ ЙОРК. — З Европи повернулась до Америки делеґація американського Червоного Хреста, з Норманом Дейвисом на чолі. Норман Дейвис заявив ґазетярам, що на конференції Червоного Хреста в Лондоні представники всіх держав ухвалили резолюцію, щоб у війні не бомбардовано міст, які не мають мілітарного значіння, та не вбивано без потреби цивільного населення. В біжучих війнах показалося, що бомбардування цивільного населення не тільки що не заломлює моралі його, але ще більше його морально скріпляє й заставляє до самооборони, говорив Дейвис. Це є теж причина, що представники всіх держав радо погодилися на ту резолюцію.

ВІДМОВИЛИ ПОМИЛУВАННЯ ВБИВНИКОВІ МАЛОГО КЕША.

ТАЛЯГАСІ (Флорида). — Стейтовий комітет прохань відкинув схоплювачеві і вбивникові дитини Кешів, Френклинові МекКолові, прохання про заміну кари смерти на досмертну вязницю. Мати вбивника звернулась до матери вбитого Кеша, щоб і вона прилучилась до прохання. Але вона відмовилась, кажучи: „Ваш син убив мого сина. Крім того морально вбив мене і мого чоловіка". Всетаки вбивник звернувся з тим проханням до найвищого стейтового суду, відволікаючи в той спосіб на якийсь час виконання засуду смерти.

ПОВІТРЯНИЙ ВЕЛИКАН.

Це найновіший тип літака, що його англійці вживатимуть у континентальній европейській службі. Цей велитенський літак зможе помістити в собі 40 пасажирів і може осягнути скорість 200 миль на годину. Стоячий під тим великаном самохід дає поняття про його величину.

ОДНОНІЖНИЙ РОБИН ЩАСЛИВИМ БАТЬКОМ.

У Гай Ривері, в Алберті, живе одноніжний робин, що втратив одну ногу минулого року. Хоч він каліка, то розвів собі гніздечко й має у нім троє малих робинят. На землі збирає він для своїх малих поживу, що складається з хробаків. При видобуванні з землі хробаків часто тратить рівновагу й перевертається. Одначе нічого собі з того не робить. Назбиравши у дзюбок поживи, летить до гнізда й годує ними свої малі пташенята.

СМЕРТЬ ЗА ЗБИРАННЯ ТРАВИ.

В лісах коло Монастириськ гаєвий Василь Бень схопив убогого селянина К. Білевського зо Старої Гути, повіт Бучач, підчас збирання трави. Білевського обезсилили два помічники Беня й придержали його за руки. Опісля Бень приложив Білевському до голови дуло дубельтівки й стрілив, кладучи його трупом на місці. Злочинців арештували.

СЛЬОЗИ ЯК ЛІК.

Віддавна відомо, що сльози містять у собі лізотин, що має силу нищити гнильні бактерії. Тепер лікарі переводять пробу над устійненням вартости сліз як ліку. Перевели досліди над ужиттям сліз при запаленні вуха. Виявляється, що сльози мають сильніші й пожиточніші прикмети як йод, причім не є шкідливі для організму. Підчас дослідів ствердили, що деяку скількість лізотину містить у собі також слина, піт і декотра ярина, як хрін, редьківка, але в дуже малій скількості.

ЛЕВ ПОРАНИВ ПРИСМИРНИКА.

В Амстердамі (Голяндія) підчас вистави в цирку розюшений лев поранив присмирника. Публика в переполоху покинула цирк, а присмирника відвезли до лічниці. Його стан безнадійний.

НА 13 ПОРОСЯТ 1 ВИРОДОК.

На фармі Джеймса Гопкинса (Канада) вродилося в домашньої льохи 13 поросяток. Багато людей вірять, що 13 нещасливе число. Та в тім випадку показалося, що щось у тім забобонним повірю є трохи правдивого, бо 13-те поросятко було виродком. Мало воно два тулуби, 8 ніг і два хвости, одначе лиш одну голову. Це чудовище жило лиш одну годину.

ЗАСТРІЛИЛИ ДВОХ ҐРІЗНИХ БАНДИТІВ.

„Газета Польска" (ч. 153) повідомляє з Ковля під датою 4-го червня: Вчора рано поліція ковельського повіту в погоні за бандитами Григорієм Деркачем і Петром Дарчуком стрінула їх у хуторах Підцинівка. Бандити скрилися в стодолі Онуфрія Саврука й на вид поліції приготованим підкопом видісталися назверх. Стріляючи до поліцаїв, вони намагалися втекти. Підчас перестрілки Дарчука застрілили недалеко стодоли, а Деркача підчас погоні, пів кілометра від криївки. При бандитах знайшли два карабіни, два револьвери, дубельтівку й чимало муніції. Походили вони з повіту Камінь Коширський, де допустилися численних грабіжницьких нападів і мордів, а в ковельському повіті, підчас численних нападів, замордували чотири особи.

ЗАТРОЄНІ МОРОЗИВОМ.

У Здунській Волі коло Лодзі 40 дітей вселюдної школи затруїлися морозивом. Кільканацять тяжче затроєних дітей приміщено в лічниці. Достави́ця морозива потягнули до судової відповідальности.

БОРСУК НА ВУЛИЦЯХ ДРОГОБИЧА.

У Дрогобичі на вулицях появився досить великий борсук, що кидався на прохожих і гриз їм ноги. Вкінці він переплив став у міському парку й скрився у хащах, але його зловили й пустили назад до лісу.

ЕНДЕЦЬКА „ЗОЛОТА МОЛОДЬ".

В ресторані А. Поврозніковоі у Львові харчувалися: студент прав Роман Крулікевич і студент політехніки Лабінович. Власниця ресторану набрала довіря до обох молодців і віднаймила їм кімнату в своєму мешканні. Та в лютім ц. р. згадані студенти обікрали мешкання Поврозніковоі. Вкрали гардеробу, футра, білля й біжутерію, вартости 2,500 зл. Частину добичи продали на майдані Сольських за 25 зл., трохи біжутерії заставили в Міському Заставному Заведенні, а один з украдених брилянтових перстенів Лабінович жертвував підчас офіціяльних заручин своїй нареченій, дочці одного урядовця. За день оба виїхали до Варшави, а опісля до Городна, де продали решту річей. Тут зацікавилася ними поліція, яка ствердила, що Лабінович у дійсности називається Болеслав Пюркгардт, а Крулікевича давно ловлять за протижидівські бешкети. Окремо ведеться проти них справа за спроневірення збірки на пресовий фонд „Фалянги". Тепер станули оба „студенти" перед судом.

КАТАСТРОФА РІЛЬНИЦТВА В СОВЕТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Цьогорічний плян весняних засівів у совєтській Україні досягав 12.7 міліона гектарів значить 2 міліони менше як минулими роками. Це офіціяльне потвердження того, що 2,000,000 гектарів землі в совєтській Україні лежать облогом. Та навіть так обкроєного пляну засівів село не могло виконати, бо в Україні засіяли ледви 11,000,000 гектарів. Отже в дійсности 4,000,000 гектарів орних ґрунтів лежать у совєтській Україні пусткою. Таку руїну спричинила комуністична колективізація в краю, що перед війною був шпихліром Европи.

14,000 НЕЛЕҐАЛЬНИХ ЕМІҐРАНТІВ.

У Франції підчас реєстрації виявилося, що живе там аж 14,000 нелеґальних еміґрантів.

БІДА З „ФАШИСТІВСЬКИМИ" ШКІДНИКАМИ В УКРАЇНІ

МОСКВА. — Совєтська „Правда" нарікає, що до народного комісаріяту освіти в Україні втиснулися „фашистівські шпигуни і шкідники", та що через тих учителів-фашистів не йде добре з наукою московської мови в школах України.

ПОЛЬЩЕННЯ — ЦЕ „ДЕРЖАВНА РАЦІЯ".

ЛЬВІВ. — Варшавський кореспондент „Діла" подає, що появилась у Варшаві інформаційна книжка Владислава Павліна, видана тими колами польської молоді, що займаються справою польщення „східних кресів", себто українських земель під Польщею. В ній подано („Діло" ч. 132), що польщенням тих земель займаються такі польські організації: Товариство Польських Купців, Товариство Розвою Східних Земель, Обеднання Християнського Касового Безвідсоткового Кредиту, Збірні Цехи Ремісників Християн і Польський Союз. Вони працюють головно в тім напрямі, щоб спольщити всіх купців і промисловців. Польські представники заявили цілком отверто, що „ціла Польща повинна допомогти великій акції польщення торговлі й ремесла на східних землях, тому, що цього вимагає польська державна рація".

УКРАЇНЦІ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

ХАРБІН (Манчуко). — „Далекий Схід", орган „Української Національної Кольонії в Манчу-Ді-Го", появився друком на 16 сторінок і заявив, що буде виходити 1, 10 і 20 кожного місяця. Підкреслює, що хоч українці на Далекім Сході віддалені тисячами кільометрів від рідної землі й української іміґрації, то почуваються таки тісно звязані з усіми українцями тісністю ідеалів і змагань. З огляду праці довідуємося, що в Харбіні працює „Драматичний Кружок" і „Далеко-східня Січ" та що на українськім балі були представники японської військової місії. Старанням українських націоналістичних організацій створено там дві стипендії для студентів українців, що студіюють в італійському університеті в Римі.

УКРАЇНЕЦЬ — ФІЛЬМОВИЙ ПОТЕНТАТ.

ЛЬВІВ. — „Новий Час" (ч. 138) подає ближчі відомости про д-ра Романа Мішкевича, бувшого четаря Української Галицької Армії, що випустив уже тузин першорядних фільм і є власником кіновиробництва „Террафільм" у Брні, Чехословаччина.

УСПІХИ УКРАЇНСЬКОЇ СПІВАЧКИ.

ВІДЕНЬ. — На міжнародньому співацькому конкурсі у Відні було 140 співачок та співаків з цілого світу. Четверту нагороду і 400 шилінґів премії здобула українська співачка Ґена Зарицька. Її виступ повитала публика з одушевленням. Виступила у скромній, але щодо стилю прегарно виконаній українській мальованці. Співачка вже одержала запрошення на виступи в Німеччині, Італії й Франції. Тепер переговорює з віденською радіо-висильнею у справі концерту української музики.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СКРИПАКА.

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що Королівська Музична Академія в Лондоні відзначила молодого скрипака Богдана Губіцького, українця з Канади, вибираючи його на одного з пятьох солістів, що виступали 14. червня підчас річного академічного концерту в битком переповненій величавій салі Квінс Гол. Б. Губіцький грав Баха Концерто д-моль в супроводі орхестри під диригентурою сер Ґенрі Вуда. Годиться ще згадати, що Королівська Музична Академія довірила нашому скрипакові одну з найбільших скрипок у світі, Страдіварія, на якій скрипак грав підчас концерту. Другого дня подала лондонська преса (Таймс, Дейлі Телеграф і інші) дуже прихильну критику. Богдан Губіцький походить з музикальної української родини в Канаді, де його брат Тарас Губіцький і сестра Гонора Губіцька мають уже віддавна вироблене імя як серед української так і англійської публики.

НАСТУП НА УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТ.

СТРИЙ (Галичина). — Польське староство в Стрию припинило діяльність Повітового Руханкового Сокільського Союзу.

ШОВІНІСТИЧНА СКАЖЕНИНА.

ЛЬВІВ. — Під повищим заголовком подав „Новий Час" (ч. 136) новинку про польський часопис „Воля і Чин", що накинувся в непристойний спосіб на український склеп за те, що помістив у вікні фотографію абсольвентів Української Духовної Семинарії разом з митрополитом А. Шептицьким. Дивує його, як може така фотографія видніти у склепі, що є так близько... польського воєвідства. Далі часопис насміхається з „руских жолнержи", що то боролися за Львів 1918 року. Особливо висміває український герб „тризуб", що видніє на шапках українських стрільців. Цей державний герб для цеї польської дичі ніщо інше, а тільки „відла" (вила).

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ РОБИТИ РІЖНИЦЬ

На заклик уряду Злучених Держав відкрито в Евіяні, в Франції, міждержавну конференцію для облекшення поселення політичних утікачів з Німеччини. Хоч на конференцію вислали своїх представників аж 32 держави, то вигляди на доспіх конференції слабі.

Передовсім справа приміщення втікачів це одна з природніх аґенд для Ліґи Націй. Поки Ліґа Націй іще не розвязана, скликати держави поза Ліґою рівняється мовчаливому признанню, що такі міждержавні заходи не вдаються. Якщо не вдається акція правильної орґанізації, якою є Ліґа Націй, то як може вдатися спеціяльна конференція?

Подруге, на конференцію не запрошено Німеччини. Італія відмовилася брати в конференції участь з тої власне причини. Цю вимівку ґазети висміварють: мовляв, Італія своїм відмовленням участи в конференції подібна до чоловіка, що відмовивсяб від участи в похороні на тій основі, що на похорон не запрошено вбивника. Одначе фактом є, що незапрошена до участи Німеччина буде подвоювати свої сили, щоб цю конференцію звести ні на що.

Потретє й найважніше, конференція взяла під увагу лише політичних вигнанців з Німеччини. Тимчасом за політику переслідують людей не лише в Німеччині, але й в інших державах, передовсім у Росії, Польші й Румунії. Коли скликається конференцію для політичних утікачів, а говориться лише про втікачів з Німечини, то цею односторонністю зовсім не помагається втікачам з Німеччини, бо цим відкривається відразу браму для аґітації проти трактування втікачів з Німеччини як фаворитів.

Країною, що певно цих утікачів мала би приняти в себе, є передівсім Злучені Держави, але коли за втікачів мається признати лише жидів і католиків з Німеччини, то проти такого ставлення справи певно повстане акція в Америці не лише з боку антисемітів і антикатоликів та з боку всяких противників еміґрації, але й з боку таких людей, що булиб стояли за дання такого права поселення всяким політичним утікачам. Якби конференція признала засаду, що всякому, хто втікає з якоїнебудь держави через свої політичні погляди, належиться право поселення в Америці, то становище уряду Злучених Держав перед противниками цього права було би багато сильніше, ніж воно є нині, коли право поселення признається лише спеціяльним ґрупам, вигнаним одною спеціяльною державою.

Коли такою конференцією підноситься протест проти трактування людей за їх політичні погляди за людей, винятих зпід права, то не можеж ця сама конференція трактувати лиш одні ґрупи за гідні охорони, бо таким поступованням конференція сама допускається саме такої самої поведінки, проти якої вона протестує.

НОВА ЛІНІЯ МАҐІНО

Так, так. У нас, у краю, нова лінія Маґіно. Але не думайте, що стратеґічна. Ні, зовсім інакша... Але тим не менш небезпечна, і то для нас.

Перед нами орган **польської студентської молоді** в Варшаві, **„Альма Матер"**, червень 1938, „надзвичайний додаток". А в нім стоїть: **„Війна, студенти на фронт!"** На який фронт? Ну, очевидно **на фронт боротьби з українцями...** Отже показується, що „східні окраїни горять! Горять вогнем бунту і ненависти!" Хтож горить тим вогнем бунту? Це „аґенти Комінтерну, жиди-комуністи, висланці Берліна, гайдамаки". „Не вільно довше терпіти сепаратистичних змагань „українців". А тому „молоде покоління польське" повинно „відбудувати польський стан посідання на польських окраїнах". Має розпочатися війна „за польскість східніх окраїн, аж цілком випремо ворога і зміцнимося на здобутих теренах"...

Насамперед видається трохи проблематичним, яким способом можна „виперти" сім міліонів „сепаратистів", зо „східніх окраїн", і властиво куди їх „виперти"? Ще між Советами і Польщею, здається, нема такого укладу, як між Туреччиною й Грецією про виміну населення. А втім там іде мова про максимум, сотки тисяч турків чи греків, що мають переселитися, а тут — про **сім міліонів!**

Але тим не журяться студентські патріоти. Аби було бажання. Зрештою їм зовсім не йде про ніяку боротьбу з сепаратистами. Їм іде про боротьбу із звичайними дядьками, селянами. І не виперти їх вони прагнуть, а винародовити, засимілювати, спольщити. От щоб ясно було, про що тим „героям" іде.

Яким жеж способом прагнуть це осягнути?

Власне створенням нової лінії Маґіно на наших землях. Хочуть зорґанізувати 200 вандрівних таборів на „креси всходне", що обіймалиб до тисячі студентів. І ті студенти мають іти на нашу землю, до наших селян, щоби... „броніць каждей пєндзі польской земі"! В подробицях це має виглядати так:

1) Зближатися до „кресової" людности, нести їй лікарську, санітарну і ветеринарну поміч, а рівночасно „освідомлювати" щодо її „польскости". Іншими словами, намагатися „за шмат гнилої ковбаси" змусити нашу людність виректися своєї віри і національности.

2) Боротися з „льокальним націоналізмом"; іншими словами, з українською інтеліґенцією, яка, тяжко працюючи на себе, несе світло рідної науки і слова нашим масам.

3) Провадити „ународовене" і „освєцене" нашої людности, себто винародовляти її.

4) Провадити в тій цілі виклади, відчити, вчити грамоти, очевидно польської, закладати польські бібліотеки. А разом на те все буджет передбачає 66,000 зл., які, ясна річ, підуть на ту ціль з податків, що збирають з нашої людности.

Як бачимо, дотеперішній наступ — економічний, політичний, освітній і церковний — не вистарчає „млодзежи" студентській. Вона хопилася інших способів: думає прищепити любов до чужої національности **через** шлунок, з допомогою ветеринарів, лікарів і аптик.

Не хочемо не доцінювати нової напасти. Але не будемо її й перецінювати. З більшим розмахом, з більшими засобами матеріяльними, з більшою допомогою урядових сфер провадив таку „працю" колись на своїх „окраїнах", на наших землях, царат, і що з того вийшло?

Вийшла катастрофа царату. В слушнім часі той, хто сіяв вітер, пожав бурю...

Нема сумніву, що й тепер акція „млодзежи" скінчиться повним фіяском. Бо наша селянська маса — це вже не сирий матеріял, з якого всяким дурисвітам вільно робити, що вони хочуть. На тім місці підкреслюємо лише безприкладний **цинізм** польської молоді, яка, йдучи з брутальною програмою винародовлення, вбирає його у високі засади ширення „освіти" і „культури"...

ПОЛЬСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ПРО ПОЛЬЩУ ТА КОЗАЧЧИНУ

Польський письменник Михайло Чайковскі*) так пише у передмові до „Козацьких оповідань":

„Козацтво та хрестоносці, оба ці лицарства, коли би Польща була вміла жити з ними, вчинили би були з неї сильну державу. Коли хрестоносці та козаки були вже хоробрим і вправним лицарством, тоді Европа в ніякий своїй державі такого війська не мала.

Та сталось інакше. Протестантизм в інтересі німців відірвав від Польщі хрестоносних лицарів, **езуїтизм, з непольською, несловянською латиною, відіпхнув від Польщі козацьке лицарство. Поляки,** як від століть славні шаблею, так **відомі з політичного нерозуму — з найбільшою несправедливістю і з невідомою славянському племені жорстокістю виступили проти козаків — на вдоволення езуїтів, що працювали в імя латини. Невдячні за хотинську та конотопську перемогу — смалили, чвертували та вбивали власних братів — дітей тієї самої матери, що й вони — та приневолили їх виступити проти себе зо зброєю. Козацьке лицарство, розпукою доведене до пімсти, доконало на Польщі поразок, які започаткували хрестоносці, що працювали в імя та на користь німецької політики.**

Так скінчилася ця драма двох лицарств, що сьогодні відбивається з більшою правдою в піснях, ніж в історіях, писаних на копито та на приказ німецький, московський і латинський або езуїтський. Історія поперекручувала найсвятішу правду — із жертв варварства, нечуваної жорстокости, варених живцем у кітлах у кипятку, вбиваних на паль, чвертованих живцем, поробила злочинців. Із злочинців поробила местників святої віри та батьківщини. Такою то історією про минуле прадідів учили потомство для будуччини. Щоб унуки соромилися лицарських учинків своїх предків, а гимнами величали, як той епископ Тулюзи, роковини братовбивчої різні, доконаної у Вартоломейську ніч. Та великий Бог не хотів, щоб так сталося, одушевив співців і письменників: вони з родинних літописів, із народніх переказів витягнули правду на денне світло та сказали, чия правда, чия кривда, віддали кожному, що кому належалося.

Хрестоносного лицарства вже нема — завалилися його замки, по Балтійському морі його човни не плавають. Козацьке лицарство ще стоїть на ногах сильніше, численніше, як колинебудь було, хоч не самостійне.**) Від давніх пустель святих — від Січи до Порогів, поза Дунай, за Балкан, у Тесальські рівнини, під гору Олімпу. Від Дністра та Дніпра над Кубань, по Чорне й Озівське море — в закавказькі землі, по Каспійське озеро й Аракса ріку — в Оренбурські степи, над Уральські береги, в Мамезурські землі над Амур ріку і Тихий океан. В сибірські простори. Над берегами Дону — і відтам через Пониззя, Чернигівщину, Стародубщину Гомельщину, Полтавщину, знову до батька Дніпра, до старого Киева. Всюди порозкидане козацьке лицарство — кінно та збройно — рахувати, рахувати й не перерахувати — бо багато-багато їх на службі. Це соколи архангела Михайла, ловлять сьогодні тому, хто на лови веде їх — **та як стануть ловити для себе, хто зна, що тоді буде — чи не здійсняться слова великого Наполеона.*****)

Співці та письменники, співайте їм шумки й думки, оповідайте оповідання — чим вони були колись, чим можуть бути для світу. І Дженґісханові й Тамерлянові татари не більше їздців мали, як вони мають. Може думка, може оповідання одушевленням викормить якого козака і він станеться козацьким Джінґісханом або Тамерляном. Непрослідні є стежки Господні — а воля Його свята!"

* * *

Із повищого бачимо, що цей поляк, Михайло Чайковскі, осудив так гостро поляків за нищення українського народу, як ні один із українських письменників. Навіть Тарас Шевченко в „Гайдамаках", хоча й осуджує жорстокі виступи польської шляхти проти українців, то всетаки не так гостро, як тут Михайло Чайковскі.

*) Михайло Чайковскі народився 1805 року в селі Гальчинці в Україні; покінчив самогубством 1886 р. Після невдалого польського повстання 1831 р. виеміґрував до Франції, опісля в 1841 р. до Туреччини, тут прийняв магометанську віру та перезвався Садик Паша. В Добруджі над Дунаєм зорґанізував три полки із запорожців, які після зруйнування Січи не хотіли служити Росії та перенеслися до Туреччини. В 1853 р. Франція, Англія, Сардинія й Туреччина виповіли війну Росії і ті полки запорожців ґубернатор Адріянополя, Мехмет-Кібрізлі Паша, заприсягнув на евангелію у присутності католицького та православного священика. Запорожцям дали їх прапор, який вони забрали були з собою ще з Січи, а який досі переховувавсь у царгородського патріярха. Тоді теж від населення України приїхала делеґація і вони радили з добруджськими козаками ввійти в Україну. Коли воюючі держави заключили мир із Росією, Чайковскі далі остався на турецькій службі; остались і запорожці, хоч не всі. На старість вернувся в Україну, та турецький уряд усе ще виплачував йому платню. Коли в 1877 р. вибухла російсько-турецька війна, турецький уряд візвав Чайковского, щоб вертався в Туреччину. Чайковскі не хотів вертатися, тому турецький уряд перестав виплачувати йому платню. Не було з чого жити, а Чайковскі, що був жонатий (вже втретє) з грекинею і мав дочку, щоб забезпечити дитині будуччину, рішився охрестити її в православному обряді. Дочку до хресту держав цар Олександер II., який доміг Чайковскому, давши йому одноразово кілька тисяч рублів і досмертну платню по 1,200 рублів на освіту дочки. Купив собі земельну посілість в Украні і тут з причини старечої немочи та родинних непорозумінь застрілився. Написав багато повістей і оповідань із козацького життя.

**) Чайковскі писав це у Скутарі (в Туреччині) в 1862 році.

***) Цісар Наполеон, як відомо, з історичних джерел, думав про відбудову української держави й у часі походу на Москву забрав із собою старі мапи України та книжки про Україну.

ПАРИЖ І РОТЕРДАМ

Польський часопис „Волинь", що виходить у Луцьку, на Волині, помістив з приводу вбивства полк. Евгена Коновальця довшу статтю, в якій пише між іншим таке:

„Бомба в Ротердамі має таку саму політичну вимову, яку мали стріли Шварцбарта до отамана Петлюри на вулиці Парижа. Тюрма народів, якою була передвоєнна Росія, перемалювалася на червоний кольор і усправнилася. Тюрмою лишилася.

„У визвольних змаганнях народу кожна нова жертва посилює відпорність, підносить до витревалости. Таким чинником було в своїм часі самогубство Скрипника в советській Україні, таким чинником може статися й морд у Ротердамі.

„Обидва політичні морди, доконані за границею совєтськими аґентами, — Париж і Ротердам — є випадками, що актуалізують у світовій опінії українську політичну проблему, яка дозріває.

„Тому також ротердамська бомба не є принайменше звичайним випадком. У людей думаючих, що сміло дивляться в будуччину, мусить вона викликати дуже поважні рефлєксії".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. Л., Дітройт, Міш. — Надсилаєте допис і хочете, щоби був „зараз" поміщений. Розуміємо, що Ви маєте добру справу на увазі. Вам спішно, бо акції спішно. Але таких „спішних" справ надходить більше, і то з ріжних громад. І то висиланих звичайно в останній хвилі. Як жеж тоді давати собі з тим усім раду? Ваш допис ми подали, але в скороченні. Не було іншої ради. Не подавайте „тимчасових комітетів". Вистарчить, коли проголоситься в ґазеті постійний комітет. Оголошення зборів з точним подаванням місця і часу зборів належать до платних оголошень. Інакше треба повідомляти місцеві товариства картками, як це загально практикується.

Глядач, Торонто, Онт. — Про виступ українського балєту одержали ми вже допис п. М. Петрівського й він пішов до друку.

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина перша

21)

Написав записку і подав Омеляненкові зо словами „мойо почтеніе" — на знак, що авдієнція скінчилась. — І не дуже виноситься зо своєю чудернацькою мовою... Можете попасти тудиж, де й ваші протеґовані! — загрозив на відхідне.

— Там селяни ждуть приняття вже третій день — попрохав священик.

— Заждуть! — буркнув староста. — Пильнуйте своїх селян і в чужі справи не мішайтеся!

В команді державної варти не могли сказати, де саме сидять арештовані. Невелика тюрма була переповнена і з напливом нових арештованих поліція пристосувала на арешт приватний дім. Після довгих короводів, на що їм потрібно бачитися з арештованими, розмов телефоном зо старовством священикові й Омеляненкові видали нарешті дозвіл на побачення.

— Одначе нікого не знайшли. Обійшли всі камери тюрми й арештного дому, вернулися знову до тюрми, розпитували, та не могли довідатись, де тернівські просвітяни поділися. Звернулися тоді до самого завідувача тюрми, якогось царського поліційного підстаршини, але і той, покопавшись у паперах, не міг нічого сказати.

— Ну, й порядкиж у вас! — не витерпів священик. — Людина чейже не голка, щоб згубитися могла...

Омеляненко мовчав, лиш кусав губи з пересердя.

— У нас стільки роботи, що голову зламати можна. Мушу сам один з усім управлятися! — з діловою міною оправдувався завідувач.

— А може їх де вже відпровадили? — висловив надію присутній дозорець.

— Чекайте... — потер завідувач чоло. — Їх доставили сюди вчора рано, чи не так?

— Таж так! — згодився Омеляненко сердито. — Деж вони тепер?

— Їх було три, пригадую. Такі певні себе мужики. В одного близна на правій щоці. Пригадую! — аж зрадів завідувач.

— Ну, нарешті! Богу дякувати. Де вони? Чейже не застрілили їх? — посипались питання обох.

— Їх певно відпроваджено до Катеринослава. Місць, знаєте, нема; арештовані прибувають кожного дня. Минулої ночи відпровадили поверх двісті — говорив завідувач і покопався в паперах, а згодом потвердив триюмфально: — Так... Двісті сімнацять душ.

— Маєш, кумо, свято! — сплеснув руками Омеляненко. — На віщож ви їх відпровадили?

— Та, знаєте, місць маловато — оправдувався. — Та ви не турбуйтеся. Там їм ліпше буде ніж тут, ну, і харчі ліпші. Автім... Не наше діло. Ми люди маленькі... — завідувач розвів руками.

— Виходить, до Катеринослава поїдемо? — спитав Омеляненка священик.

— А вжеж! На півдорозі не станемо. Тільки певні відомості треба від цих „барбосів" узяти. Може їх і там нема... Пошукайте лишень у свому списку їхні назвища — звернувся до завідувача.

Завідувач завертівся ніяково в кріслі.

— У нас, знаєте, списків не робиться. Цим державна варта завідує. А ми так... числимо на душі...

— Бога у вас нема! — гнівно докоряє священик. — Якже там знатимуть, за які провини хто арештований?

— Ну, порядки! — цідив крізь зуби гнівний Омеляненко. — Поганою мітлою нагнати таких урядників під усі вітри.

— Державна варта списки перешле. Та ви не гнівайтеся! — оправдувався завідувач, випроваджуючи їх. — Щож, ми люди маленькі...

В ночі священик і Оемляненко виїхали до Катеринослава.

XIV.

Настало сумної памяти літо 1918 року. Ще весною уряд Центральної Ради видав тимчасовий закон на користання поміщицькою землею. Подібне розпорядження видала від себе і німецька команда армії, забезпечивши селянам збір урожаю. Зрозуміло, що розпорядження походило не з бажання задоволити потреби селян, лише з бажання витягнути в осени як можна більше збіжжя для зголоднілого населення Австрії й Німеччини, де розпочалися голодові заворушення. Зо свого боку поміщики і не думали поступитися засівом. На власну руку і відповідальність запрошували переважно мадярські відділи на охорону своїх дібр, багатші орґанізували свою власну збройну силу з раклів і безробітних старшин російської армії, щось, начебто охоронні сотні. Домагались у селян не тільки засівів, але і звороту майна понищеного Бог зна ким і коли, інакше загрожували карами, пацифікуванням сіл. Безперечно, і селяни не оставалися в довзі; самаж природа людська наказує платити за камінь каменем; то тут, то там шарпали потрохи поміщиків. А тоді „союзницькі" війська зо скорострілами і гарматами околювали село, били винуватих і невинуватих, розстрілювали, насилували жіноцтво, чи то старших чи підростків. Заграви пожеж знову стали освітлювати обрії. Палали села, хутори. Селянський дорібок димом зносився в небо на скаргу... Молодь утікала з сіл у світ за очі на поневірку, до міст, у ліси і степи, перебиралася за тимчасовий кордон на московську сторону, мов за татарського лихоліття чи часів гетьманських міжусобиць у середніх віках. Натворилася велика скількість повстанських ватаг ріжного соціяльного забарвлення, від умірковних соціял-революціонерів до комуністів-боротьбістів і анархістів із сумнозвісним Махном на чолі, та отаманами Ангелами і Сатанами. Ті ватаги наважувалися нападати не тільки на поміщиків або їхню охорону, але й на гетьманські частини. Не давали попуску і добре узброєним союзникам, а при нагоді й українським селянам. Україна фактично опинилася в стані громадянської війни. Давалося пізнати, що на розлогих українських степах і кайзерівській армії не здобрувати.

Переговори з московськими большевиками тягнулися в безконечність і ні до якого висліду не приводили. Навпаки, ліві соціяльні діячі ввійшли в порозуміння з московською делеґацією і просили всякими способами переговори відтягати. Сам пізніший голова директорії, В. Винниченко, оказався більше соціялістом ніж українцем. Власне він пертрактував з большевиками в імені лівих українських ґруп. Зрив у Киеві, замах на гетьмана, вбивство Айхгорна — все те долило ще більше оливи до вогню. Почалася зажерта крівава боротьба уряду з населенням, що безоднею розлучила обі сили, поставила їх на протилежних крайностях. І впасти в боротьбі мусіла та сила, яка спиралася на чужих.

Та цей загальний стан оминув тернівську волость. Карних експедицій більше вона якось не заслужила. На зміну попереднього команданта державної варти і його прибічника-вихреста прийшли інші люди, винятково чесні, розважні і свідомі українці. Вони попереджували селян про всякі розпорядження влади, нікого більше не арештували, вписалися в члени Просвіти, причинилися до заснування кооперативи. За їх порадою селяни виконали наказ союзного командування: здали кілька десятків попсутих, заржавлених крісів, а за решту союзники мусіли вибачати... Отже в окрузі плило тихе, спокійне життя.

Але не так було для родин арештованих, особливо для Бабенків, у яких сам господар був одиноким чоловіком. Велике ґаздівство потребувало рук, а їх не було. Коли Омеляненко зо священиком вернулися з Катеринослава, нічого не доконавши, а навіть не змігши довідатись, чи вони дійсно перебували в катеринославській тюрмі, Марія занедужала, не підводилася до самих жнив, і всі тягарі впали на плечі молоденької Віри. Працювала, не покладаючи рук, не шануючи сил і здоровля.

(Дальше буде).

З ДНЯ

ДАЙМО НАГОДУ СПОСІБНИМ УЧНЯМ.

На зїзді американських виховників, що отсе недавно закінчився в Ню Йорку, д-р Бенджемін Грінберг виголосив доклад, у якому закликав американських виховників звертати пильну увагу на спосібних учнів і витягати їх наверх та помагати в закінченні студій.

Кожна нація має тільки певний відсоток здібніших дітей. Коли вона подбає про них, щоб вони покінчили належні студії, й висуне їх на передові позиції, то вона пізніше знайдеться в руках здібних і розумних провідників. Колиж якась нація не дбає про своїх здібних дітей і позволяє їм нидіти і пропадати, то вона остаточно опиниться в руках — коли вже не цілковитих дурнів, то в руках хитрунів, інтригантів, крутіїв, які брак інтелектуальних здібностей заступають підступами і крутійством. І горе тій нації, коли їй на карк сяде верства, зложена з хитрунів і крутіїв. Така нація буде в низах бунтуватись, борсатись, оборонятись. Коли вдасться їй видати з себе кількох національних ґеніїв-реформаторів, що зорганізують суспільну опінію і скинуть ту верству галапасів, то вона оживиться, переродиться й повернеться назад по повного здоровля. Колиж вона не викреше в собі настільки відпорних сил, щоб галапасів позбутись, то буде довгими віками куняти, душитись, нидіти, аж доки якась чужа раса не скористає з її слабости та не підібе її.

ЩО ТАКЕ „ЗДІБНІСТЬ".

Та, обговорюючи „здібність" учнів, нераз треба застановитися, що під тим поняттям треба розуміти. Бо ми маємо сотки прикладів, що здібні люди в життї все якось зуміли побороти всі найтяжчі обставини і таки самі, без нічиєї помочи, вибилися вгору.

Майже всі ґеніяльні люди мусіли зводити велитенську боротьбу з перешкодами, з „обставинами". Дехто навіть говорить, що тому, що вони мусіли ті перешкоди побороти, вони стали ґеніяльними. Без тих перешкод, без душання з ними, ті великі здібності в ґеніяльній людині булиб не проявилися і вона булаб зійшла зо світу, не лишивши ніяких слідів за собою.

Дійсно, на те є сотки доказів. Нераз можна зустріти і в родині такі приклади, в яких ті діти, що ними родичі менш опікувались і залишили їх промишляти самим над собою, вибивались у життї вище від тих, про яких родичі дуже дбали й старались їм усе готове дати в руки.

ГРАНИЦІ.

Безперечно, що в тому є багато правди. Таки не треба давати дітям усе готове в руки, а треба їх змушувати застановлятися самим над собою і заохочувати їх до боротьби з перешкодами, з обставинами. Бо в боротьбі з перешкодами таки відкриваються в людях неодні здібності, неодні прикмети, головно прикмети характеру, сили волі, без якої навіть на науковім полі не можна нічого осягнути.

Та, з другого боку, треба в тому мати міру. Бо вже німецький фільософ Лесінг сказав, що „в боротьбі характер, а в тиші талант". Себто, в боротьбі загартовується характер, воля; але для розвитку умових здібностей, для розвитку науки, таки потрібно тиші, спокою, забезпечення.

НАУКА І ТИША.

Брак матеріяльного забезпечення, вічна боротьба за шматок хліба — не є добрі для тих, що займаються наукою, що по ляборaторіях роблять ріжні досліди над ріжними явищами природи. Бо до цього потрібно великої рівноваги духа, а боротьба за хліб робить людей нервовими і ту рівновагу скаламучує.

Також вічна боротьба за існування вбиває в людях мистецькі здібності. Правда, кажуть, що для мистця шкідливо „поростати салом" і навіть добре, коли мистець терпить і живе в нужді. Вілнкі генії, поети, письменники, музики, малярі і т. д. нераз жили у великій нужді. І ця нужда не тільки що їх не зломала, але навпаки, помогла їм викресати свою ґеніяльність і утревалити її в їх мистецьких творах.

КРАЙНЯ НУЖДА.

До якої міри нужда помагає ґеніям викрешувати їх здібности, важко точно означити. Та можна з певністю сказати, що коли та нужда занадто велика, коли мистець журиться, звідки взяти гроші на заплату чиншу, коли не має шматка хліба, то його здібності не тільки що не будуть розвиватись, але будуть нидіти. Знеохочений, що суспільність не оцінює його здібности, він готов кинути своє мистецтво і взятися до чогось іншого. Те саме може зробити людина, що хоче спеціялізуватися в якійсь науці.

Бо нинішні часи таки трохи відмінні від колишніх. І мораль у нинішних часах відмінна від моралі минулого віку, серед якої творились і процвітали мистецькі „богеми". В минулому віці золото не конче було мірилом усякого суспільного признання. Мистці творили ґеніяльні речі і хоч не діставали за це матеріяльної нагороди, то проте вважали, що вони дуже потрібні суспільності. І такими їх інші вважали.

НИНІШНІ МІРИЛА.

Нині мірять і такі речі золотом. Коли хтось здібний, а своїх здібностей не вміє обернути на золото, то його недоцінюють. „Що варт якась здібність, коли при ній чоловік мусить жити в нужді?" — так нині говорять. „Добрий письменник повинен заробляти гроші. Коли ні, то він не є добрий". Те саме з малярем, музикою, різьбарем, а навіть з людиною науки: „Що варт знання, коли його не можна обернути на гроші?"

Та воно не зовсім правда. Бо є мистецькі речі, які не зрозумілі широкому загалові, тільки малому гуртові людей. А той малий гурт не може винагородити мистцеві як слід його праці. Що має робити мистець? Знижатися до смаку загалу і вульґаризувати свої твори? Цеж булаб велика шкода!

Також не всі науки можна зараз перемінити на гроші. Примінення науки до практичного життя нераз переходить довгий і мозольний шлях. А хто за той час заплатить дослідникові?

Правда, нині кожна більша фабрика має ляборaторії, в яких працюють і ведуть досліди вчені. Та йде саме про те, чи до тих ляборaторій можуть дістатися здібні учні десь зпоза круга самої фабрики, чи може доступ до них мають тільки упривілейовані, навіть коли в них нема вроджених здібностей.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Підготовні протестаційні збори.

На заклик Українського Центрального Комітету міста Дітройт і гемтремської громади зійшлися 30. червня ц. р. представники ріжних організацій до У. Н. Дому на наради в справі протесту проти окупантів українських земель.

Зборами проводив д-р А. Т. Кібзей. Забирали голос представники всіх організацій. Піднесли думку, що булоб добре, щоб такі протести відбулись по всіх громадах одного тижня, або одного дня, бо такий протест буде більше корисний для української справи.

Наступні збори відбудуться 14. липня 1938 у У. Н. Домі при вул. Мартіна, ч. 4566.

Стефан Левкут, секр.

ТОРОНТО, ОНТАРІО.

Тріюмф Українського Балету на міжнародньомуописі.

Оце перший раз в історії української іміграції виступав у Канаді український балет, себто балет у правдивому розумінні цього слова. Ця небувала імпреза відбулась у Торонті з нагоди державного свята Канади, Домініон Дей, що припадає на 1-го липня. Відбулася на сцені площі Канадійської Вистави при співучасті 8,000 людей, що представляли конґльомерат населення: канадійців і новоканадійців.

Було це свято пописів культурних надбань під оглядом музики, пісень, танців і ручного мистецтва всіх народів, що замешкують Канаду. З поміж 26 окремих національних груп українці вийшли з найбільшим тріюмфом, виступивши із прекрасним балетом, що під рукою свого балетмайстра виконав по мистецьки прем'єру балету „Хоровід", укладу п. Дмитра Чутра та музики проф. Павла Печеніги-Углицького.

Місцеві українські організації заснували окремий комітет, щоб достойно представити своє мистецтво перед чужинцями на цьому величавому фестивалі, заініціованому Онтерійською Громадською Радою. До участи запрошено всі народності, отже й українців. Заанґажовано п. Чутра, що прибув сюди з Ню Йорку, і поручено йому створити й вивчити балет, що він і виконав із найбільшим успіхом.

Провідні українці вирішили цим разом це виступати перед чужинцями із так добре вже відомими канадійцям нашими народніми танцями, а замісць них виставити правдивий український балет. І треба ствердити, що гучні оклики й буря оплесків численної публики, що приглядалась із захватом до цього балету, вповні винагородила сподівання українців і заходи комітету, працю танцюристів і їхнього вчителя, п. Чутра.

Канадійська (англійська) преса присвятила українському балетові перше місце, а аранжери карнавалу оставили балет на оцінну точку програми як найдовшу, а під артистичним оглядом як найкращу. Сам артист Д. Чутро виступив із балетом у сольовім танці, як також у дуеті з панною Марією Хропківною.

Балет „Хоровід" представляє вічірню сцену серед гуцулів. Беруть у нім участь дівчата, молодиці, леґіні, війт, сатир (лісовик), тощо. Музика проф. Углицького — чудова, пориваюча. Виконання балету треба подивляти, зважвиши сирий матеріял, який п. Чутро мав до розпорядимости, та короткий час на науку й виставу.

Українці мали також свій кіоск із вишивками та подібним ручним мистецтвом.

Росіяни не виступали із програмою, хоч є їх у Торонті поважне число. Найслабше зо всіх 26 народностей пописалися поляки, які вислали на сцену дівчинку, щоб відтанцювала „мазурку" до піяна й співу чудернацько вдітої польки, що приспівувала то сопраном то басом.

Честь і слава українцям, що так уміло й гарно пописались на міжнародній арені.

М. Петрівський.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Величавий Третій Український Націоналістичний Здвиг.

Вже від кількох місяців Українська Національна Стейтова Організація стейту Ню Джерзі враз з окружною управою ОДВУ, МУН та Укр. Червоного Хреста приготовлялись до Здвигу Українських Націоналістів.

На останніх зборах, 15. травня, зроблено всі приготування до Здвигу на день 26. червня в Спрінґфілд, Н. Дж. Та, як грім з ясного неба, 23. травня прийшла сумна вістка з Ротердаму про вбивство полк. Евгена Коновальця большевицьким агентом ГПУ.

Похилились прапори України над своїм сином. Ця потрясаюча вістка не застрашила нас від почато́го діла, бо чим більше падуть на нас удари, тимбільше і тривкіше піднімається пімста народу. З цією вірою ми приготовлялись до величавого Здвигу.

Ранок 26. червня. До полудня трохи хмарно, але це не відстрашувало людей з усіх місцевостей стейту прибувати масово. З усіх околиць їдуть удекоровані українськими прапорами автобуси на Український День. У 2. годині пополудні почав падати сильний дощ. Здавалося, що свято не відбудеться, але воля українців не знала страху перед дощем. Автобуси зачали прибувати один за другим з Нюарку, Пасейку, Елізабету, Картерету, Джерзі Сити і з інших місцевостей. Коло третьої години зїхалося поверх 2,000 учасників. Через зливний дощ, котрий падав і переставав, не можна було почати програми в означенім часі. Коли трохи дощ перестав падати, очі всіх зібраних були звернені на удекоровану трибуну. Предсідник У. Н. Стейтової Організації, гр. В. Буката, відкрив свято короткою промовою, пояснивши ціль свята. Хор української презбітеріянської церкви з Нюарку під диригентурою п. Ю. Кириченка відспівав гимн. Перша сотня Укр. Січових Стрільців з Нюарку і друга сотня У. С. С. з Пасейку в уніформах стояли на позір, віддаючи честь українському гимнові. Дальше виступали: злучені хори укр. правосл. церкви з Нюарку й укр. правосл. церкви з Бейону під управою проф. Й. Букати, і хор укр. правосл. церкви з Картерету під управою дир. Заворського. Пісні всіх хорів випали знаменито. Всі пісні були патріотичні і надавались до програми свята. Бесідники були такі: головний фін. секретар-касієр У. Н. Союзу Роман Слободян говорив про ті визвольні ідеї, на яких У. Н. Союз виховував і далі виховує українську іміграцію. Від У. С. С. промовляв гр. Л. Крук з Нюарку. О. І. Гундяк з Картерету представив життя і смерть упалого полк. Е. Коновальця. О. д-р Клодницький з Нюарку зарядив на знак пошани для полк. Е. Коновальця одномінутову мовчанку.

Була це сумна академія. Публика мовчки стояла і чути було лиш краплі дощу. Потім говорив ред. В. Душник з Ню Йорку. Зворушив усіх, коли згадав за упалих героїв, а головно за бл. п. полковника Коновальця. Не плакати нам і не ридати, але здобувати! Ось такі були його палкі слова. Нині, на третім Здвизі, говорив бесідник, прирікаємо, що боротьби не припинимо і підемо всі враз по вказаним шляху, котрий веде до повної самостійности України.

Від Українського Червоного Хреста промовляла панна О. Березович. У своїй палкій промові накликувала жіноцтво ставати в ряди Організації Державного Відродження України. По англійськи виголосила гарну промову панна Ю. Кусий від МУН. Панна Р. Корило віддеклямувала твір Й. Букати „Приречення", присвячений полк. Коновальцеві. А панна Е. Марків віддеклямувала „Розриту могилу". Публика слухала вважно програми. Видко було одушевлення в усіх зібраних. На кінець під звуки української орхестри проф. Майка з Пасейку гром. О. Труш виконав з маленькими дітьми кілька ритмічних вправ. Програму закінчено українським національним гимном і молитвою за Україну.

Віримо, що цей здвиг піднесе нашого духа до дальшої боротьби та до праці для України.

Лесьо Сисин,
секр. У. Н. Стейтової Організації.

НЮ БРИТЕН, КОНН.

З похорону пок. Т. Соколовського.

Дня 24. червня відбувся похорон бл. п. Теодора Соколовського, студента гартфордського університету. Похорон розпочався архиерейською Службою Божою, яку відправив Кир Богдан, епископ Української Православної Церкви в Америці в асисті околичного священства. Опісля всі перейшли на кладовище, де відправлено панахиду, в часі якої були виголошені над домовиною промови. Говорили: о. І. Врублевський, панна М. Лехицька в імені українського студентства Коломбійського університету, п. Сарджес Матсекенієн від студентської громади, д-р П. Шов від збору професорів, богослов І. Білинський від студентства гартфордського університету. Всі промовці згідно підносили ті гарні прикмети Покійного, які ставили його в ряді незрівняних другів для кожного, хто його знав. В похороні взяли участь приблизно дві тисячі людей. Переведена збірка в часі обіду родини Покійного в домі громадян Зень і Дзят принесла $7, які призначено на визвольну боротьбу. Зложили по $1: о. І. Врублевський, Федор Столик, А. Гуска, В. Федоришин, М. Некорчук; по 50 ц.: Оксана Муневич, М. Соколовський, Г. Соколовський, Т. Н. Гроші переслано до централі ОДВУ.

М—шович.

КОРОЛЬ ВІДВІДУЄ ХАТИНУ.

Італійський король Віктор Емануель (направо) відвідав недавно місце уродження премієра Мусолінія в селі Рока деле Камінате, в провінції Форлі. Коло цієї скромної хатини Мусоліні показує королеві місце, де його батько працював у кузні і де його мати, вчителька, давала малому Бенітові початкову освіту.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Примірний учинок малої дівчини.

До канцелярії Обєднання принесла мала Наталка Пасічник з Ню Йорку, донька знаного українського бизнесмена Антона Пасічника, $20.37 з призначенням вислати їх на Рідну Школу. Гроші ці мала Наталка зібрала сама на листі між українськими громадянами на пікніках. В той спосіб мала Наталка стала гарним прикладом для інших дівчат. На листі зложили: о. П. Понятишин $2; по $1: Наталка Пасічник, о. Л. Чапельський, о. Л. Весоловський, Я. Кулинич, М. Макарчук, Н. Кравчук, І. Гелетій, П. Стасюк, Н. Гуліґроцький, М. Баран, І. Душник; по 50 ц.: Ц. Стасюк, В. Горчак, І. Базан, М. Максимович, П. Мартинюк; по 25 ц.: М. Кизима, В. Стасюк, В. Баран, М. Бахусович, С. Захарко, . Карапура, Е. Дозвіка, Н. Грицишин; решта дрібними.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Отсим повідомляється місцевих і позамісцевих членів і члениць Тов. Дарахівщина, від. 275, що піврічні збори відбудуться в суботу, 9. липня, точно в 8. год. вечором, в церковній гали при вулицях Грін і Сосекс. Проситься прибути на ті збори, бо є важні справи до полагодження, як рівнож проситься довгуючих членів прийти і вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — С. Рибак, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Піврічні збори Тов. Зап. Січ, від. 367., відбудуться у вівторок, 12. липня, в год. 7. ввечір, в гали, де звичайно. На ті збори кожний член має явитися, бо є важні справи до полагодження. Контрольна комісія здасть піврічне справоздання. Буде також справа пікніку, котрий відбудеться 24. липня. — Микитинський, предс.; Антонів, секр.

Важке завдання.

Добродій, що має три волоски на голові, говорить до стрижія: „Прошу зробити мені переділ по середині голови".

„А третій волосок на котру сторону?" — питає покірно стрижій.

ТАКСІВКОВИЙ КНЯЗЬ ОДРУЖИВСЯ З ЦАРСЬКОЮ БРАТАНИЦЕЮ.

Князь Микола Шереметев і його дружина, бувша княжна Ірина Юсупов, дочка того чоловіка, що вбив Распутина, після вінчання в російській церкві в Римі. Молодий познайомився з молодою в Парижі — в таксівці, якою він шоферував. Тепер він є на службі італійського уряду. На шлюбі було багато „білих" москалів.

ВІДОЗВА

ДО УКРАЇНЦІВ З ОЗІРНОЇ, ПОВІТ ЗБОРІВ.

Підписаний одержав з містечка Озірної відозву, в якій читаємо таке:

„Вже два роки змагається свідоміше українське громадянство Озірної над будовою власного Народнього Дому.

„Будову, яку обчислено на кільканаиять тисяч, розпочали ми майже без ніяких грошевих засобів, а цілий тягар будови оперли ми на свідомості нашого громадянства.

„Надія і віра у власні сили покищо не завела. Українське громадянство Озірної (з малими винятками виродних синів) складає відповідно до своєї спроможности свою лепту на будову дому, оцінюючи належито значіння цеї будови.

„При помочі добровільних жертв громадянства, які виносять дотепер повище шість тисяч, поширили ми будівельну площу і вибудували партер та кавалок залізно-бетонової стелі коштом коло 1,500 злотих. Розклад Народнього Дому є так подуманий, що в партері буде міститися ціле наше життя господарське і бібліотека, а на поверсі велика, бо 200 м. театральна саля враз з гардеробами. До викінчення будинку потрібно нам ще коло вісім тисяч злотих, і цю квоту мусимо мати в недовгім часі, щоб до визначеного владою речення будинок укінчити.

„Місцеве українське громадянство, яке в останніх роках сильно зубожіло, обтяжене іншими непотрібними тягарами, отягається вже зо складанням дальших жертв на будову, і Комітет Будови знаходиться в труднім фінансовім положенні.

„Ми довго застановлялися, чи непокоїти Вас своїми клопотами, одначе рішили під напором нашої дійсности звернутися по поміч.

„В тій критичній для нас хвилині, коли ціле наше національне життя змагається за бути чи не бути, кличемо до наших братів: **Поможіть!**

„З уваги на те, що Ви вже нераз давали докази Вашої глибокої свідомости і зрозуміння нашої нинішньої дійсности, і виявляючи нераз глибоку журбу за будучність нашого народу, віримо, що зрозумієте також тяжке положення нашого українського громадянства в Озірній і прийдете з видатною і скорою помічю на будову власного дому".

Як бачимо, то наші браття не упадають духом, а борються і змагають до кращого. І ми не можемо відмовити їм помочи в тій добрій справі. Ми вже вислали на ту ціль $175, а тепер знову зібрали кількадесять долярів. Думаємо, що відізвуться й інші наші браття і сестри. Гроші просимо слати на адресу скарбника Народнього Дому в Озірній, гром. Володимира Костецького. Наш комітет перешле всім, що інтересуються цією справою, знимки та пляни і подасть більше інформацій.

Адреса: Н. Давискиба, 41 Rosewood St., Mattapan, Mass.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

КЛІВЛЕНД, О.

На Рідну Школу.

Посилаємо на Рідну Школу в краю $8, які ми мали нагоду зібрати в часі забави в наших громадян Козирів та Дарвалів. Їх діти брали перше причастя в неділю, 26. червня ц. р. З тої нагоди влаштовано забаву, на якій гості не забули і про Рідну Школу в Рідним Краю. Зложили: Василь і Катерина Козир $2; Іван і Марія Гурон $1.50; по $1: Антонина Дарваль, С. і М. Морозович, І. Юнич, Марія Добро, Й. Даркач. Збирали: Йосиф Баркач і Степан Морозович.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З весільної забави на визвольну боротьбу.

Дня 18. червня ц. р. громадяни Василь і Марія Ґлют з Ню Йорку вінчали свою доньку Емілію з п. Василем Криницьким. У часі забави за почином п. Ґлюта гості зложили на визвольну боротьбу $25.25. Зложили: П. Шот $5; по $1: В. Ґлют, Д. Павлик, С. і Е. Павлик, І. Кобан, Я. Гутак, М. Лоя, М. Ґельнер, В. Ґельнер, І. Лесько, Лесько (мол.), Г. Німчура, І. Демко, Ф. Король, П. Пелещик, Д. Шумельда, Бакінський; по 50 ц.: І. Павлик, Г. Турчин, Визовський; дрібними $2.75. Разом $25.25, які передано управі 11 від. ОДВУ, а вона переслала їх через Обеднання на призначену ціль.

Управа 11 від. ОДВУ.

ЛУДЛОВ, МАСС.

Зо срібного весілля на сироти.

В суботу, 11. червня, влаштовано в місцевій українській салі для заслужених українських громадян і членів У. Н. Союзу, Макара й Анни Пукіш, „срібне вінчання". Тим „весіллям" занялися кілька місцевих жінок, які все гарно приготовили. На забаву прибуло чимало гостей, бо ювилятів в околиці Лудлов усі дуже добре знають і люблять. Це тихої вдачі, працьовиті люди. Гром. М. Пукіш був одним з основників 253 відділу У. Н. С. та його довголітнім урядником. Обоє ювиляти ніколи не відмовляють жертви на народню ціль. Вони також виховали гарних дітей, котрі займають гарні посади в американськім житті, а притім цікавляться й українським життям.

При кінці забави предсідник відділу У. Н. С., В. Босик, забрав слово і попросив присутніх, щоб зложили якусь жертву на сироти в Ріднім Краю. Також у тій справі забирав слово заступник предсідника, Д. Харко. Збіркою занялись В. Босик і К. Сліпецький. Зложили Макар і Анна Пукіш $1.25; по $1: К. Сліпецький, М. Семкон, Г. Шабан; по 50 ц.: Михайлина Хомин, П. Павлів, Т. Томчик, Катерина Харко, В. Босик; по 25 ц.: Н. С. Т., П. Пилипів, А. Поплавський, А. Кіжа, Кат. Мельоник, А. Куртий, Т. Бойко, Мар. Столяр, Кат. Мельник, Тер. Костів, Анна Долінська, Марія Яців, Анастасія Щурко. Разом $10.50, які вислано через Обеднання на призначену ціль.

І. Пр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зо срібного весілля на народні цілі.

На „срібнім весіллі" в громадян Миколи і Параскевії Середюків, що відбулося 18. червня ц. р. в Українськім Домі при 6 вул. в Ню Йорку, тостмайстеер Т. Ніновський сказав кілька слів про Рідний Край та закликав присутніх до збірки на народні потреби. По збірку пішли Ева Кобзар і Анастасія Хархан та зібрали $35. З того вислано через Обеднання $10 на визвольну боротьбу і $10 на Рідну Школу, $5 вислано на українську школу при церкві св. Юрія в Ню Йорку, а $10 на іншу місцеву ціль. Жертвували по $2: Андрусяк, Гользвойд, Н. і П. Середюк, Ніновський, І Драґан, Е. Кобзар, Анна Чайка, Мельничук, Хорхан, П. Стасюк, Курницький, Костів, Василь Костів, Луцький, Марусевич, Гаврилович, Тимців, Кіт, Лазута, Василинюк, Чума, Заяць, Бих, Слободян, Йосик, Солтис, Федин, В. Семенюк; по 50 ц.: П. Ярема, Соловій, Куц, Дякович, Антонина Кавецька, Оля Бекер, П. Денис, Свитак, П. Мельничук. Разом $35.

Е. Кобзар.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.

На народні цілі.

В церкві св. Богородиці в Савт Плейнфілді, Н. Дж. відбулася 12 червня цього року панахида за душу бл. п. Евгена Коновальця. Переведена при цій нагоді збірка на народні цілі дала $5, які переслано через Обеднання.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(37)

Лев був би цілком певно вже кинувся на Івонну, але шелест, який походив від Дика і Дока, зупинив його і відвернув його увагу від дівчини. Бо Дик і Док саме спустились по пні вниз і пустились у напрямку Івонни. Дівчина чула, що щось за нею біжить і була певна, що то лев. Нагло хлопці схопили її міцно за рамена. Дівчина з цілої сили закричала.

„Тихо, тихо, ми твої приятелі", повторяли хлопці. Тоді Док нагадав собі свою шкільну французчину і почав її вговорювати: „Амі, амі, ну сом амі". Дівчина на хвилю втихомирилась і втупила свої збентежені очі Докові в обличчя. Вона ще не розуміла, що діється довкруги неї, але відчула, що хлопці це її приятелі. А Док аж запер віддих, щоб зробити на неї добре враження.

„А тепер скоро до дерева, поки лев на нас не наскочив", закричав Док. Всі вони тепер кинулися з цілої сили до пня дерева. Лев правдоподібно сам спантеличився цею сценою і зупинився на хвилю, щоб зорієнтуватися, в чому річ. Щойно коли побачив, що вони чимскорше втікають до дерева, він зрозумів, що треба і йому поспішатись.

Він вискочив з корчів і великими скоками подався до трійці дітваків. А трійця вже була близько самого дерева. „Скорше, скорше", наглив Док, пускаючи Дика вперед, щоб він подав дівчині руку. В кількох секундах Дик був на дереві, а зараз після нього знайшлась безпечно на дереві і дівчина. Тепер прийшла черга на Дока. Та лев уже був Докові за плечима.